

Työllisyyden hoidon järjestäminen Luumäellä

Khall 19.05.2025 § 84

95/14.00.00/2025

Valmistelija

Vt. kunnanjohtaja Kai Könönen

puh. 040 712 3994

etunimi.sukunimi@luumaki.fi

TE 2024 uudistuksessa työvoimaviranomaisen tehtävät siirtyivät kuntien vastuulle 1.1.2025. Muutoksen yhteydessä myös kunnan asema työllisyyden hoidossa muuttui merkittävästi. Viranomaisvastuu siirtyi Etelä-Karjalan työllisyysalueelle Lappeenrannan kaupungin toimiessa isäntäkuntana.

Keskeisiä kunnan toimintaan vaikuttavia muutoksia ovat esimerkiksi kunnan saaman palkkatuen kohdistuminen ainoastaan vajaatyökykyisiin ja yli 60-vuotiaisiin työttömiin. Työllistämistuki yli 55 –vuotiaille on käytössä ainakin vuonna 2025.

Kunnan rahoitusvastuu työttömyystuista eli ns. sakkomaksuista on merkittävä muutos kuntataloudessa. Kasvua ensimmäisen kolmen kuukauden osalla vuodesta 2024 vuoteen 2025 merkittävästi. Ennuste vuodelle 2025 sakkomaksuista alkuvuoden lukujen perusteella on yli 400 000 euroa. Vuonna 2024 luku on ollut vähän yli 187 000 euroa.

	2023	2024	2025
tammikuu	14461,00	18567,67	26426,56
helmikuu	14016,31	16676,95	35971,06
maaliskuu	12734,93	17957,32	33701,67
Yht.	41212,24 €	53201,94 €	96099,29 €

Työmarkkinatuen lisäksi kunnat rahoittavat osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu aikaistui ja rahoitusosuus kasvoi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kela laskuttaa kuntaa henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyystukea 101 päivää.

Rahoitusosuus 1.1.2025 alkaen

- 101 työttömyyspäivää 10 %
- 201 työttömyyspäivää 20 %
- 301 työttömyyspäivää 30 %
- 401 työttömyyspäivää 40 %
- 701 työttömyyspäivää 50 %

Muutoksen jälkeen kunnille ei jää enää työkaluja, joilla voitaisiin suoraan vaikuttaa kuntaosuuden määrään. Tämän vuoksi kunnan ei ole perusteita tarjota palkkatukityötä työllistämisyksikössä. Kunta voi säästää kustannuksissa ainoastaan järjestämällä toimintaansa niin, että yli 100 päivää työttömänä olleet työllistyvät avoimien työmarkkinoiden työpaikkoihin ja ryhtyisivät yrittäjiksi.

Vuoden 2025 alusta lukien siis kuntien työllistämisyksikön rahoittamisen kannusteet muuttuivat. Käytännössä tämä tarkoittaa, että perinteinen työpajatoiminta omana tai ostopalveluna ei kunnalle taloudellisessa mielessä ole enää kannattavaa. Kuntien on kuitenkin tarpeen jatkossakin

pyrkii pienentämään yli 100 päivää työttömänä olleiden määrää, koska riskinä on, että pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa, kun aiemmin käytössä olleita toimenpiteitä ei enää ole ja kuntien sakkomaksut ja perustoimeentulotuen kuntaosuudet kasvavat yli siirtymävaiheessa kuntien saaman valtionosuuskompensaation. Valtionosuuskompensaatio on laskettu vuoden 2023 kulujen perusteella. Perustoimeentulotuen rahoituksesta vastaavat kunnat ja valtio puoliksi. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan toteutusvastuu siirtyy kunnille vuonna 2027, joka pitää ennakoida päätöksiä tehtäessä.

Työllisyyden hoidon kustannukset alenisivat työllistämisyksikön lopettamisesta ja toiminta keskittyisi kunnan työmarkkinatukimenojen hallintaan edistämällä työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja yrittäjyyteen. Toimintamalliksi on kaavailtu, että työllisyyskoordinaattorit toimisivat yhteistyössä työllisyysalueen kanssa ja kartoittaisivat erityisesti kuntien pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia työllistymiseen sekä työnantajien työntekijätarvetta ja yrittäjäksi ryhtymisen mahdollisuuksia.

Muuttuneessa tilanteessa ehdotetaan, että jatketaan kolmen eri toimintavaihtoehdon selvittämistä vuoden 2025 aikana. Erityisesti päätöksenteossa tulisi huomioida pitkällä aikavälillä näkyvät tulokset työllisyyden hoidossa ja sosiaalisen vahvistamisen näkökulma.

Kaikissa vaihtoehdoissa peruskulujen arviot ovat vuodessa noin-lukuina. Sakkomaksujen osuus vaihtelee riippuen työttömien määrästä.

Maksuosuus työllisyysalueelle	500 000
Sakkomaksut	450 000
Kotoutumispalvelujen osto	190 000
Yhteensä	1 140 000

Kaikissa malleissa lisäksi kunta on jo sitoutunut hanketoimilla kehittämään työllisyyden hoitoa ja yrittäjyyttä seuraavasti:

- Ketterästi Yhdessä – Pienten Kuntien Voimavarat Työllisyyden Tukena –hanke, 2025-2028 (hallinnoi Rautjärven kunta, omarahoitus yhteensä 3 vuodessa 14 921 euroa) alkaa 6/2025
- Kaakko Act, 2025-2028 (ylimaakunnallinen XAMK:n hallinnoima hanke, Luumäki LAB amk:n osatoteutuksen pilottina, omarahoitus 0 euroa) alkaa 8/2025
- Nuorten työpaja 2026-2027, rahoitusta haetaan joka vuosi AVI:ltä (Luumäellä valtioapukelpoisuus myönnetty, toteutus yhdessä muutaman Länsi-Saimaan kunnan kanssa, omarahoitus 25% max xx euroa) selvitettävä kuntayhteistyö
- Sampon nuorten yrittäjyys -hanke 2026-2027 (Luumäki pilottikuntana, omarahoitus 0 euroa) hakuvaiheessa

Lisäksi kunta osallistaa sidosryhmiä uuden toiminnan suunnitteluun:

- Järjestetään työpajoja työttömille ja palkkatukityöllistetyille, toisen asteen opiskelijoille, yrittäjille ja nuorisovaltuustolle (mukana nuorisotyö ja työllisyyslautakunnan Luumäen edustaja)
- Kunnassa on perustettu työllisyystiimi, jonka tapaamisiin kutsutaan mukaan tarvittavat kunnan henkilöstön edustajat (esimerkiksi koto, tekninen toimi, tiedottaja)
- Päättäjien osallistaminen kehitystyöhön syksyllä 2025 työpajojen avulla

- Etelä-Karjalan rekrytointitukea pilotoidaan Rautjärvellä ja Imatralla v. 2025. Luumäki liittyy mukaan mahdollisesti vuonna 2026
- Etsivä nuorisotyö
- Etelä-Karjalan työllisyysalue vastaa maakuntiin vietävästä Ohjaamotoiminnan kaltaisesta alle 30-vuotiaalle nuorelle suunnatusta matalan kynnyksen palvelusta ja palveluverkoston kokoamisesta. Toimintaa kehitetään niin, että se alkaa 2025 syksyllä
- kotopalvelut sekä EKHVA soveltuvien osin

Seuraavassa arvioidaan kolmea vaihtoehtoa (VE0, VE1 ja VE2) kunnan työllisyydenhoidon malliksi jatkossa. Arvointinäkökohtina on huomioitu kustannusten lisäksi kullekin vaihtoehdolle relevantteja vaikutuksia kuten työllistymisen määrä ja sosiaalinen vahvistaminen.

VE 0: Ei tehdä mitään, työllistämisyksikkö jatkaa

Jatketaan entisellä mallilla työllistämisyksikössä, ei muita toimenpiteitä. Sosiaalinen vahvistaminen toteutuu sekä palkkatukityön, työkokeilujen että kuntouttavan työtoiminnan kautta. Toukokuussa tehdyn palautekyselyn tuloksista käy ilmi, että juuri työyhteisö ja ihmiset sekä mielekäs tekeminen ovat parasta sekä kuntouttavan työtoiminnan että työkokeiluasiakkaiden mielestä yksikön toiminnassa.

Työllistämistuki +55-vuotiaille on käytössä vuonna 2025, tukiprosentti on heillä 70 ja tuen myönnön ehtona on 2 vuoden työttömyysjakso. Työllistämistukeen oikeutettujen määrä ei kannattele yksin työllistämisyksikön toimintaa. Vuoden 2025 palkkatukimalli +60-vuotta täyttäneille sekä osatyökykyisille on työllisyysalueen määrärahojen niukkuuden vuoksi vain muutamia henkilöitä/vuosi työllistävä. Palkkatukityön ajaksi työllistetty poistuu ns. sakkolistoilta.

Palkkatuella työllistettyinä on 3-4 h hlöä vuosi, vaikuttavuus työllistymiseen on näin ollen pieni. Kuluina tulevat vakituisten työntekijöiden palkkakulut sekä palkkatuella työllistettyjen henkilöiden palkat noin 200 000 euroa sekä tilakuluna kunnan omista tiloista sisäinen vuokra on n. 67 000 euroa vuodessa. Työllistämisyksikön tilat ovat huonokuntoiset ja eivät sovellu enää jatkuvaan työskentelyyn, osa tiloista on jo käyttökiellossa. Kunnalla ei ole olemassa korvaavia tiloja. Tilat pitäisi vuokrata avoimilta markkinoilta. Syntyneitä tuloja vuonna 2024 on ollut (sis. alv 24 % ja 25,5 %) noin 25 900 euroa ulkopuolisesta palvelujen ja tuotteiden myynnistä. Kunnan sisäisistä toimeksiannoista ei voi laskuttaa. Ennuste jatkoon on samankaltainen.

VE 1: Kunnan sisäisen työllistämisen malli

Työllistämisyksikkö fyysisenä yksikkönä ajetaan alas 2025 lopussa. Sosiaalinen vahvistaminen toteutuu sekä palkkatukityön, työkokeilujen että kuntouttavan työtoiminnan kautta kunnan työyhteisöissä. Lisäksi valmennuspalvelut ja neuvontapalvelut ovat osa sosiaalisen vahvistamisen toimintaa, joilla korvataan työllistämisyksikön palveluja. Vaikuttavuutta on vaikea arvioida etukäteen muuten kuin sosiaalisen vahvistamisen kautta osana oikeassa työyhteisössä toimimista kunnan eri toimialoilla. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevia tuetaan yksilö- ja ryhmävalmennusten sekä neuvontatyön kautta.

Nykyinen työvalmentaja (muutetaan nimike työllisyyskoordinaattoriksi) koordinoi kaikkien kunnan toimialojen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita ja työkokeilijoita; toimii yhteyshenkilönä työllisyyspalveluihin ja vastaa prosessista kunnassa. Nykyinen työpajan ohjaaja (muutetaan nimike työvalmentajaksi) toimii työllisyydenhoidon tai teknisen toimen alla; vastaa

päivittäisestä kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilijoiden työnsuunnittelusta, ohjauksesta ja loppuarvioinnista.

Kunnan toimialat sitoutuvat ottamaan kuntouttavaan työtoimintaan sekä työkokeiluun sopivia henkilöitä. Kaikkia toimialoja rohkaistaan palkkaamaan ns. kovalla rahalla nimenomaan työttömiä kuntalaisia. Henkilö on siten mahdollisen uuden työttömyyden alettua 100 päivää pois ns. sakkolistoilta. Esimerkiksi puhtaanapito, keittiöt, päiväkodit, kirjasto ja tekninen toimi voivat tarvita lähivuosina lisää varsinkin avustavaa henkilöstöä sekä eläköitymisen kautta avautuviin työtehtäviin uusia tekijöitä.

Oppisopimusopiskelijoiden palkkaamiseen kunta ei voi saada vuonna 2025 harkinnanvaraista palkkatukea. Oppisopimus on hyvä tapa rekrytoida toisen asteen opintoja edellyttäviin kunnan työtehtäviin täsmäosaajia, suositeltavaa käyttää kaikilla toimialoilla.

Vuosien 2026-2029 hyvinvointisuunnitelmassa ovat kaikki Etelä-Karjalan kunnat sitoutuneet perustamaan kohtaamistilan. Työllisyyden hoidon matalan kynnyksen tukitoiminnot voidaan järjestää samassa tilassa Kohtaamispistetoimintana EKHVA:n kiinteistön liiketilassa:

- Ryhmä- ja yksilövalmennukset kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille sekä maahanmuuttajien kielikahvila non-stop S2 tuella
- Neuvontapalvelut kuten työnhakuasiakirjojen päivittäminen ja opintoneuvonta
- Avoimet työpaikat -screenit sekä avointen työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtauttaminen sähköinen järjestelmän avulla
- Teematapahtumat, kuten työnhakijoita yrittäjiksi kannustavat ja erilaisia oppimismahdollisuuksia tarjoavat infot (työllisyyspalvelut voivat velvoittaa työllistymissuunnitelmassa osallistumaan)

Tämä malli tukee kunnan strategiatyötä. Kunta ottaa suurempaa vastuuta nuorten ja nuorten aikuisten sekä työikäisten kuntalaisten ja näin ollen myös työttömien kuntalaisten hyvinvoinnista ja tukemisesta työelämään ja yrittäjyyteen. Suurimpina kuluina mallissa ovat vakituisten työntekijöiden palkat n. 70 000 euroa ja leasing maksu kiinteistöstä xx euroa/vuosi.

VE 2: Pelkkä asiointipiste

Neuvontaa esimerkiksi 2 tuntia viikossa. Vaikuttavuus työllisyyden hoidossa erittäin pieni, satunnaista työllistymistä voi tapahtua neuvonnan avulla. Hyvin pienet lisäkulut toiminnasta. Sosiaalinen vahvistaminen jää satunnaisiin tapaamisiin.

Myöhemmin päätettäväksi tulevat uusi työllisyydenhoidon malli henkilöstöresursseineen ja mahdollinen lautakunta tai jaosto liittyen työllisyydenhoitoon ja elinkeinotoimeen.

Esittelijä	Vt. kunnanjohtaja Könönen Kai
Ehdotus	Kunnanhallitus merkitsee työllisyyden hoidon järjestämisen suunnitelman valmistelutilanteen tietoonsa saatetuksi ja valtuuttaa työllisyystiimiä jatkamaan valmistelua VE 1:n pohjalta.
Päätös	Ehdotuksen mukaan.